

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 18 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben hához hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 a nap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszafizet
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 23.

Goluchowszky bukása.

(—a.) Goluchowszky külügyminiszternek megdönthetetlennek vélt pozíciója megrendül, a magyar-osztrák monarchia és a császári ház hatalmas külügyminisztere, ki már-már birodalmi kancellárnak vélte magát s az abszolutisztikus kormány idején ilyennek szerepelt is, megbukott, — lemondását benyújtotta a királynak s elvben el is fogadták lemondását az udvarnál, hol már utódját keresik.

Ez a tény nem kicsinyelhető győzelme a magyar koalíciónak, névszerint a koalíció legkisebb, de legagilisabb pártjának, a néppártnak.

Ismeretes dolog, hogy a koalíció minden pártja neheztelt a külügyminiszterre azon mazatartása miatt, melyet ez a válság idején a koalícióval szemben tanúsított. Bár az a hír, hogy ő készítette volna elő a vezéreknek mult évi szeptember 23-iki szomorú emlékü fogadtatását, csak olyan mesészerű dolognak bizonyult, melyet Goluchowszky maga nyíltan dementált; de másrészt tagadhatatlan, hogy a válság alatt nem iparkodott annak megoldását elősegíteni, sőt

a külföldi szerződések megkötésével nagy akadályt állított a válság békés megoldásának útjába.

Ezért a koalíció kormányra jutása óta nem jó szemmel nézte őt azon a magas bizalmi helyen, melyet uralkodója mellett elfoglalt. De ennek dacára a kormány nem követelte mindjárt az ő távozását, nem akarta evvel is nehezíteni a dolgot. Sőt a mult delegációs ülés alatt még segítségére jött Goluchowszkynek a magyar kormány s ügyes tapintatos módon addig tárgyalt az egyes pártokkal, míg biztosíthatta őt arról, hogy nem fog bizalmatlansági szavazatot kapni a magyar delegációtól.

Azt azonban nem akadályozhatta meg a kormány, hogy erélyes támadásnak ki ne legyen téve a magyar delegátusok részéről. Rakowszky volt a vezér a támadásban. A néppártnak ez a talentumos és temperamentumos vezéralakja, mióta megjelent a parlamenti élet színterén, féltelmes és kiméletlen ellentétnek bizonyult bárkivel szemben is.

Első vehemens támadása az emlékezetes Adria-vitában, melyek az álló hónapig egymaga vezetett, minisztert buktatott. Rakowszkynek az ereje nem gyengült a hosszas küzdelem alatt, melyből bőven kivette a részét, sőt az a méltóság melyre őt a képviselőház bizalma

emelte, tetemesen növelte azt. Ámbár a liberálisok, kik nem bírván vele minden áryn befekteteni akarták őt, azt hirdették róla, hogy Bécs előtt ő is meghunyászkodik, nemcsak a parlament szétűzésekor Fabricziussal szemben, hanem Bécsben a delegáción Goluchowszky külügyminiszterrel szemben is megmutatta, hogy kemény legény a talpán. Rakowszky támadása — bár a bizalmatlansági határozat elmaradt — olyan veszedelmes sebeket ejtett Goluchowszkyra, hogy végre is be kellett adnia lemondását, mert a novemberi delegáción nem kerülhetne volna el a bizalmatlansági szavazatot.

Sajátságos dolog, hogy az osztrákok bosszankodnak ugyan, hogy a vakmerő magyarok már a külügyminisztert is megbuktatják, de azért nem sajnálják és nem siratják őt, jellel annak, hogy Goluchowszky politikája az osztrákokat sem tudta megnyerni és jellel annak, hogy ez a politika mennyi kárt okozott az osztrák iparosoknak is.

Még egyet. Goluchowszky szereplése nemcsak a magyar nemzeti politika kritikáját nem állotta ki, hanem sértő volt a katolikus egyházra is. — Ismeretes ugyanis, hogy az ő tanácsára gyakorolta királyunk a mult pápaválasztásnál Puzyna bibornok útján az ugynevezett veto-jogot. Az eredmény ugyan öröndetes volt,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

II. Rákóczi Ferenc vallásos élete.

II. Rákóczi Ferenc tetemeit nemsokára befogadja a magyar föld, melynek szabadságáért elszánt akarattal és önzetlen lelkesedéssel küzdött. A magyar szabadság hitvallójának emléke fölött felragyog a glória, melyet a történelem, ez a nagy bíró, készített; a hálás utókor jóváteszi azt, amit az eltévelyedett kortársak vétettek.

A kassai kriptá ezentul zarándokló helye lesz a magyar hazafiságnak, onnan fogunk buzdulást meríteni a haza szolgálatára; mert az a sir, mely halottat fogad be, az élet forrásává lesz országunkra nézve.

Semmi sincs II. Rákóczi Ferenc alakjában, ami zavarná iránta való hódolatunkat. A nagyok hibái nem tudnak nála előtérbe; nincs szükség, hogy a történelem igazságát szép legendák szavával pótoljuk az ő alakjánál. Nincs szükség eszményesítésre, mivel személye maga is eszményi.

Az igazi magyarnak eszményképe ő, kit méltóan állíthatunk föl követendő példaképen. A magyar ember, aki nemcsak hazafi, hanem aki az ő hazafiságát bele tudja helyezni abba a fenséges világtérfogásba, melyet a kereszténység nyújt. A nagy magyaroknak abba az osztályába tartozik ő, kik közé szent István, szent László, Hunyady János tartoznak, kiknek hazafisága a legnemesebb volt, mivel megszentelte azt keresztény gondolkodásuk.

A fényes ünnepek közt, melyekkel II. Rákóczi Ferenc emlékének hódolunk, ne feledjük el azt, hogy II. Rákóczi Ferenc nagyságának talapzatát az ő vallásossága alkotja.

Mélyen vallásos volt ő ifjúságában. Azután, mikor a Gondviselés a magyar szabadságharc élére állította, folytonos imák közt teljesítette szerepét. Mielőtt a válságos harcot megindította, Istent szünt nélkül ostromolta esdekléseivel; imádságot szerkesztett a maga és katonái használatára; seregében a vallásosság szellemét terjesztette; minden ezred élére lelkész állított, miben őt illeti az uttörő dicsősége.

De a vallásos élet magaslátát a szabadságharc leküzdése után érte el. XIV. Lajos francia király udvarának léha környezetében szíve Istenhez fordult és ő egészen a maga erkölcsi tökéletesítésének kívánt élni. A kamalduli szerzetesek Párizs melletti grosbois-i kolostorában az aszkézisnek és az áhitatnak élt. Mielőtt ott hagyta Franciaországot, hogy a szultán pénzén keresztény sereget szervezzen, ismét imádságban kér tanácsot Istentől s mikor terve megilusul és török földön kell maradnia, még inkább átadja magát a vallásosság gyakorlatainak.

E jámbor lelkülete azonban nemcsak abban nyilvánult, hogy Isten akaratához hozzásimult az ő szívének minden vágyakozása s hogy egész gondolkodását, minden törekvését és indulatát a legmagasabb erkölcsi tökéletesség ösvényére igyekezett terelni, hanem nyilvánult az ő irodalmi működésében is.

II. Rákóczi Ferenc igen jeles aszketikus író volt. Legszámtöbb műve az ő Vallomásai, melyek szent Agoston Confessiójának mintájára, de nagy önállósággal készültek s melyekben élete folyását beszéli el Isten színe előtt. Ezenkívül írt még elmélkedéseket; egy imádságos könyvet »A keresztény fejedelem fohásza« cím alatt; egy értekezést. »A hata-

lomról«, mely az ő államtani elveit foglalja magában; végül szent Istvánnak Imre fiához intézett intelmein fölbuzdulva, ő is intelmeket írt fiahoz: »Észrevételek a keresztény ember világi életének és udvariasságának elveiről«.

Bőkezűen gondoskodott az általa kedvelt kamalduli szerzet grosbois-i kolostoráról és a jezsuiták keleti misszióiról.

Égi világosság szövétneke mellett így futotta be fő di pályáját II. Rákóczi Ferenc és »jó harcot harcolván«, igaz keresztény módon fejezte be életét.

Akik azt valljuk, hogy igaz vallásosság nélkül nincs igaz hazafiság sem, megihletődéssel köszöntjük a hazai földre érkező drága hamvakat, melyek oly embernek földi maradványait alkotják, aki valóban nagy volt, mert egész ember volt, mert hiszen hívő és hite szerint cselekvő keresztény volt. Erkölcsi tökéletességre törekedvén, nagygyá tette önmagát.

II. Rákóczi Ferenc vallásosságáról szakavatott tanulmányt írt jeles történettudósunk, Fraknói Vilmos, »II. Rákóczi Ferenc vallásos élete és munkái« cím alatt. Ezt a tanulmányt, mely első ízben 1903-ban látott napvilágot, most a szerző megbízásából diszes kiállításban újból közrebocsátotta a Szent-István-Társulat. Felhívjuk erre a könyvre a figyelmet és hiszszük, hogy megszerzik azt mindazok, akik II. Rákóczi Ferenc igazi nagysága iránt tisztelettel viseltetnek s kik örömmel veszik tudomásul, hogy az ő erényeinek legfőbbike, a többiek alapja, az ő mély vallásossága volt. A könyv ára egy korona és kapható minden könyvkereskedésben. Ajándékkönyvnek is kiválóan alkalmas, ugy tartalma, mint előkelő kiállítása miatt.

mert mostani pápánk megválasztására vezetett, de az egyház szabadságának korlátozása sértő a katolikusokra. Pedig maga Goluchowszky, mikor emiatt meginterpellálták a delegációban, katolikus nagyhatalomnak vallotta monarchiánkat. Tehát tekintettel kellett volna lennie a katolikus alattvalók vallási érzelmeire.

Tizenkét esztendei külügyministersége alatt tagadhatatlanul aratott Goluchowszky nem egy külső sikert. Jelentős része volt a hármasszövetség fentartásában, ő kötötte meg a müncheni egyezményt, de míg egyrészt monarchiánk tekintélye, befolyása az európai koncertben csökkent, minek tanújele volt az algezirászi konferencia, másrészt nem tudott monarchiánk iránt rokonszenvet kelteni a balkán népeknél. Emellett pedig a külügyi képviselőben nem tartotta meg a paritást, elhanyagolta a magyar érdekek védelmét, annyira, hogy még Romániában, a különben velünk szövetséges államban sem volt tekintélyünk.

A külföld jól tudja, hogy külpolitikánk változni nem fog a külügyminiszeri válság miatt, tehát közömbösen nézi a válságot. Mi pedig örülhetünk a magyar politika ez újabb sikerének.

Wekerle bécsi utja. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, Wekerle ma, vagy holnap este Bécsbe utazik, ahol a király külön kihallgatáson fogadja.

Az ügyvédi rendtartás reformja. Polónyi Géza igazságügyminiszter az ügyvédi rendtartás reformjának mielőbbi előkészítése érdekében közzétette azokat a törvénytervezeteket, amelyek az ügyvédi rendtartás reformjának előkészítésére az előző igazságügyminiszterek kormányzata idejében készültek. A közzétett munkákat két részből áll. Az első rész azt a törvénytervezetet tartalmazza, amelyet néhai Szilágyi Dezső volt igazságügyminiszter megbízásából dr. Nagy Dezső budapesti ügyvéd 1892-ben készített és amelyet ugyanő a felmerült bírálati anyag tekintetbevételével újabb miniszeri megbízás következtében 1902-ben átdolgozott. A második rész azt a tervezetet és annak megokolását tartalmazza, amelyet dr. Plósz Sándor volt igazságügyminiszter megbízásából Pollák Illés ügyvéd készített. E tervezeteket megküldték az ügyvédi kamaráknak is, hogy azok a tervezetek bírálatára kapcsán a reformra nézve nézeteiket és óhajaikat kifejezésre juttathassák.

A kiegyezés kérdése. Az osztrák kiegyezési szakbizottság tagjai a jövő héten kedden Budapestre érkeznek, hogy folytassák a magyar szakbizottság tagjaival a kiegyezés dolgában az egy idő óta szünetelő tanácskozásokat. Valószínű, hogy e tanácskozásokon a kiegyezés részletkérdéseit is megvitatják, s így elkészül az anyag olyatén előkészítő feldolgozása, mely után a két állam kormányelnöke a döntő tárgyalásokat megkezdheti.

Goluchowszky bukása és a külföld.

Goluchowszky bukása erősen foglalkoztatja a külföld sajtóját is. Az ő távozása különösen azon államok közvéleményét érdekli, melyeket monarchiánk külügyi politikája közvetlenül érintett. Nem lesz hát érdektelen itt helyt adni

annak, hogy mikép vélekedik a külföld Goluchowszkyról.

Berlin, okt. 23. A Voss. Zeit. Goluchowszky visszalépéséről a következőket írja: A mikor a német-magyar-osztrák szövetséget megkötötték, alkotói azt hitték, hogy az hosszú ideig biztosítva van s nem függ a miniszterek személyétől. Ez eddig be is vált. Goluchowszky visszalépése nincs összefüggésben a világpolitika kérdésével. A személyváltás a monarchia belső ügye, Goluchowszky ugyan nem fejtette ki a kellő energiát, hogy a hármasszövetség elleni támadásokat visszautasítsa, de nem akarunk bírálatába bocsátkozni, annál is inkább, mert Magyarország-Ausztriának Algezirászból tanúsított viselkedése még mindig felejtethetetlen nálunk.

A Börsen Curiér vezércikkében írja: A magyar függetlenségi párt a külügyminiszter állása ellen intézett támadásával első kísérletét tette, hogy befolyását a külügyekre is kiterjessze. Most elért sikerével, hatalmi tudata csak szaporodni fog és biztatás lesz neki arra, hogy ezen az úton tovább haladjon. Magyarország-Ausztriában nemsokára már csak magyar közös ügyekről lehet beszélni és Goluchowszky bukásában ez a legaggasztóbb momentum.

Szófia, október 23. A félhivatalos Novek Goluchowszky visszalépésével foglalkozik s kifejti, hogy Goluchowszky külső politikája liederként nehezedett a balkán népekre s ez volt az oka annak, hogy ezek a népek elhidegültek a monarchia iránt. Goluchowszky visszalépése általános megnyugvást fog kelteni s a balkán népek újra bizalommal és szeretettel fognak a monarchia felé fordulni.

Róma, október 23. A Popolo Romano mai vezércikkében elismeréssel adózik Goluchowszky becsületes és alapos munkájáért, mellyel a békét biztosítani és az Olaszországgal való jóviszonyt fentartani igyekezett és csak kíváncsi, hogy utódja is ezen az úton haladjon.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, október 23.

Elnök: Justh Gyula.

Felgyűlés: A II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társai hamvainak hazaszállításáról szóló törvényt harmadszor felolvasta.

Elnök: felteszi a kérdést. Elfogadják-e a Ház a Rákóczi törvényjavaslatot.

A Ház egyhangulag kiáltja: Igen! Elfogadjuk!

Elnök: A Rákóczi törvényjavaslatot elfogadottnak jelenti ki és átküldi a főrendiházhoz.

Az iparfejlesztés.

Sziklay Ottó: Az iparfejlesztésről szóló törvényjavaslathoz szólna. Az ipar még mindig pang Magyarországon, ez az oka, hogy a kivándorlás oly nagy arányokat ölt. A kormány csak az állami gyárakat segíti, míg a magyarországi gyárakat nem pártfogolja. A kisipar ma a tönk szélén áll, kéri tehát a kormányt, gondoljon erre és lendítse fel a kisipart. A törvényjavaslatot elfogadják.

Csitáry Béla: Az iparfejlesztésről szóló törvényjavaslatról szólva kijelenti, hogy ezen törvény meglepő gyorsan készült s mivel ellenzék nincs, félreértésre adhat okot annak gyors elfogadása. Ez okból szólal fel. Ugyanazon véleményen van, mint Sziklay Ottó, bővebben majd a javaslat részletes tárgyalásánál szólal fel.

Josipovich Imre horvát miniszter vissza-

utasítja Lengyel Zoltán ama vádjait, hogy ő nem közvetíti Horvátország és Magyarország között az érintkezést, mert igenis ő megtette kötelességét és éppen ennek köszönhető, hogy tegnap Bauer Antal visszavonta a horvátok indítványát.

Az államtitkár beszéde.

Ezután Sztéryni József államtitkár állott fel általános figyelem között. Azon kezdte, hogy a javaslatot elfogadja.

— Azt mindjárt gondoltuk! — kiáltották nevetve a képviselők.

Sztéryni azután folytatta beszédét. Megnyugtatóan szolgált Lengyel Zoltánnak, akinek aggályai voltak a törvényjavaslatra nézve. Kijelenti a miniszterium nevében, hogy ahol magyar munkásról van szó, ott a kormány nem fukar. Adatokkal cáfolja Lengyel Zoltán vádjait. Kimutatja, hogy a Leon gyár ügyében rosszul volt Lengyel informálva. Vannak olyan cikkek, melyeket teljesen lehetetlen Magyarországon előállítani. Példának hozza fel, hogy a Németországban készült selymet festésre ki kell vinni még Franciaországba, mert csak ott tudják ezt jól megfesteni, pedig a németeknek évtizedek óta teljesen kifejlett ipara és kereskedelme van. Visszautasítja Lengyel azon vádját, hogy a kereskedelmi miniszterium hivatalnokai 10 forintért is megvesztegethetők. Ez rágalom, a melyet visszautasít. Ő aki a hivatalnokok élén áll, ismeri a hivatalnokokat és jól áll értük. Azok nem megvesztegethetők.

Lengyel Zoltán: Heves vitatkozást folytat Sztéryniyel, hogy ő nem így gondolta ezt.

Elnök: Figyelmezteti Lengyelt, hogy ne zavarja a szónokot. Ha kifogása van a szónok beszéde ellen, majd szólaljon fel.

Sztéryni: Egyenként cáfolja Lengyel állításait. Ami iparfejlesztésünkre nézve kijelenti, hogy a szerb kormány fél millió értékű szövőárut rendelt Rózsabegyben a hadsereg részére. Mindenki meggyőződhet a minisztériumban, hogy a kormány teljesen korrektül járt el mindenkor. Minden képviselő megnézheti az aktákat.

Kossuth Ferenc: De nem azért, hogy közzé tegyék!

Sztéryni József: Én nem azért szólalok fel, hogy a régi rendszert támogassam.

Lengyel Zoltán: De a Fejérváry kormányt támogattam!

Sztéryni: Én nem voltam politikus, én nem foglalkoztam politikával s nem is támogattam egyik kormányt se a politikáját. Az államtitkár ezután rátér Lengyelnek a sajtóról mondott megjegyzésére. Kijelenti, hogy a kereskedelmi minisztériumtól egyetlen lap se kap szubvenciót, hanem vannak az úgynevezett vasuti átalányok, melyet az egyes lapok kapnak a vasuti hirdetésekért; de ezek olyan arányban vannak megállapítva, hogyha az államvasutak e hirdetéseket egyenként fizetné meg, akkor sokkal többbe kerülne, mint amennyibe most az átalány rendszerrel kerül. Az államtitkár ezután igen részletesen és általános helyeslés közepette fejtegette, hogy miképpen kell segíteni a kisiparosokon.

Szövetkezeti alapon kell az egyes iparágakat fellendíteni, úgy a közönség az ilyen cépezés vagy más ipari szövetkezeteknél vásárolja be cikkeit. (Élénk helyeslés!)

Hock János: Szerezze be a hadsereg a kvóta arányában nálunk a szükségleteit.

Szterényi: Erre is felelek. A mostani kormány intézkedése folytán a hadsereg igenis a kvóta arányában szerzi be szükségleteit. (Általános élénk tetszés.) Ez pedig a kompenzáció alapján van, vagyis ami ipari cikk nálunk nem fordul elő, azért más uton nyerünk rekompenciát.

Szterényi József: Ez a kormány erről is gondoskodott. A magyar ipar már a kvóta arányában részesül a hadsereg részére való szállításokban.

Az ipari oktatásról szól később az államtitkár, ma már a külföld jön meglátogatni a mi ipariskoláinkat, mondja büszkén.

Nagy György: A polgári iskolákból is ipariskolát kellene csinálni.

Szterényi nem reagál a közbeszólásra. A jövő év őszén beterjesztjük az ipartörvény revízióját, jelenti be és az egész ház megtapsolta érte. Ezután új gyárak létesítését jelenti be.

Fél kettő felé járt az idő, mikor Szterényi nagyszabású beszédét befejezte. Tapsolt az egész Ház, éljenzett mindenki és siettek üdvözölni az államtitkár elsőnek *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi miniszter. Valóságos ember-torlasz támadt körülötte. A karzaton Szterényi Bertalané gyönyörködött a sógora nagy sikerében. *Ludwig* Gyula államtitkár is Szterényi kedvéért jött el a Házba, ahol sokan üdvözölték a ritka vendéget, legújabb kitüntetésé alkalmából, a minthogy Hermann Ottónak is örült mindenki, ő is Szterényi bámulói közé tartozik és együtt örvendezett az örvendezőkkel az államtitkár sikerén, a mely oly nagy volt, hogy fel kellett miatta függeszteni az ülést.

Rákóczi-ünnepélyek.

Minél inkább közelgünk a nagy naphoz, melyen II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társai a haza földjére érkeznek, annál nagyobb az izgalom minden városban.

Ujabban a következőket vettük az ünnepélyekre vonatkozólag:

A város és Rákóczi hamvai.

Nagyvárad város törvényhatósága II. Rákóczi Ferenc hamvainak hazahozatala alkalmából a legutóbb lezajlott közgyűlés értelmében október 27-én délelőtt diszközgyűlést fog tartani. A közgyűlésre a polgármester most a következő meghívót bocsájtotta ki.

Meghívó! Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1906. évi október hó 11-ik napján és folytatva tartott közgyűlésében 339/12149 kgy. sz. alatt hozott határozatából kifolyólag Főispán ur Ömeltósága f. évi október hó 27-ik napjának d. e. 11 órájára rendkívüli diszközgyűlés összehívását rendelte el, mely rendkívüli diszközgyűlésnek egyedüli tárgyát II-ik Rákóczi Ferenc dicső emlékének méltatása fogja képezni.

Ezen közgyűlésre, valamint ezt megelőzőleg d. e. 9 órakor a róm. kath. székesegyházban megtartandó ünnepélyes hálaadó isteni tiszteletre hazafiai tisztelettel meghívom.

Nagyvárad, 1906. évi október hó 18-án.

Hazafias üdvözléssel:

Rimler Károly,
polgármester.

E meghívó a törvényhatósági bizottság tagjain kívül még 24 hivatal főnöknek lett megküldve.

A kassai Rákóczi közgyűlés.

Kassa város október 29-én délelőtt 12 órakor fogja leleplezni Rákóczi Ferenc képét.

Ez a falomból diszes meghívók által hívta meg az ottani törvényhatóság a megyei és városi törvényhatóságokat.

Előkészületek a megyén.

Biharvármegye közönsége is készülődik a nagy ünnepélyekre. Már tegnap a két óriási szalag, melyet megrendeltek, teljesen készen volt. A szalagok mintegy 3 méter hosszúak és 30 centiméter szélesek. Zöld, sárga és kék színűek s a következő felirással vannak el látva:

Rákóczi Ferenc fejedelem a legnagyobb nemzeti szabadsághős emlékének Biharvármegye közönsége.

A másik szalagon a következő felírás van:

Thököly Imre emlékének Biharvármegye közönsége.

A vármegyei küldöttség igen fényes lesz. A hajduk, kik a küldöttséggel mennek fel, mind diszruhában lesznek.

A gör. kath. románok és a Rákóczi-ünnep.

Dr Radu Demeter nagyváradai gör. kath. püspök a Rákóczi-ünnepségek tárgyában körlevelet intézett papságához, melyben meghagyja, hogy a tanuló ifjuság szívében a hazai történelem magasatos és kiváló alakjainak és különösen II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek, akinek zászlói alatt a románok közül is számosan harcoltak, emléke iránti áhítatos kegyelet felébresztése céljából a fenhatósága alatt álló összes közép és elemi iskolákban folyó évi október hó 29-én iskolai ünnepélyek rendeztesse nek, továbbá, hogy a nevezett hősök lelki üdvéért, kik Jézus Krisztus békéjében hunytak el, a templomokban is, harangok zugása mellett isteni tisztelet tartassék.

A hamvakat szállító kocsik.

Szombaton Szterényi államtitkár, Ludvig vezérigazgató, Kotányi igazgató, Romy miniszteri tanácsos, dr Szendrei osztálytanácsos, Jekelfalussy Zoltán kamarás és Boda Dezső főkapitány megtekintették a magyar államvasutak által épített remek vasuti ravatalos kocsit, mely Rákóczi és társai tetemeit hozza. A kocsi belsejében a ravatal lila és bíbor bársonnyal van díszítve nehéz aranyrojtokkal. A kocsi falain aranyozott cimerek és számos villamos kandelláber van alkalmazva. Ezt a kocsit már Konstancába küldték a tetemek elé. A temetési menetben és diszkocsik kíséretéhez szükséges összes stilszerű ruhákat és felszereléseket, nem mint némely lap írja, külföldön, hanem két elsőrangú budapesti cégnél készítik.

Pályázat Rákóczi siremlékére.

Rákóczi Ferencnek a kassai székesegyházban felállítandó siremlékére a vallás és közoktatásügyi miniszter most pályázatot hirdet. Az emlékmű 250000—300000 koronáig terjedő költségbe kerülhet. A pályázatok határidő lejárata 1907. évi december hó 31-ének 5 órájára van kitűzve. A pályázati díjak a következők: Elsődíj a kivitellel való megbízás és 6000 korona, mely a tiszteletdíjba beszámíttatik. Második díj 5000 korona. Két harmadik díj 3—2000 korona. Egy negyedik díj 2000 korona.

A legényegyletben. A nagyváradai *Katholikus Legényegylet* és *Keresztény kereskedő ifjak egyesülete* által II. Rákóczi Ferenc és kibujdosott társai hamvainak, jó magyar hazánk földére való hazaszállításának alkalmából együttesen rendezett hazafias ünnepélynek műsora a következő:

1. *Megnyitó beszéd*, tartja: Mellau István, igazgató.

2. *Bujdosók dala*. Solo quartet. Éneklők: Karkusz Sándor, Galló János, Kauczil István, Papp Ferencz.

3. *Rákóczi*, Veszely-től. Szavalja: Kádár János.

4. *Ünnepi beszéd*, tartja: Popity János, hirlapíró.

5. *Kuruc nóták*. Hegedűn játsza Dániel Lajos, zongorán kíséri Dániel Laczika.

6. *Rákóczi*, Arany Jánostól. Szavalja: Tunyoghy Béla.

7. *Rákóczi Rodostóban*. Melodráma. Szavalja: Cziike Béla, zongorán kíséri Dániel Lajos.

8. *„Szegény legénynek olcsó a vére”*. Kuruc dal. Éneklők a legényegylet férfi kara, Huszár László karnagy vezetése mellett.

Az ünnepély a Katholikus Legényegylet helyiségében (Teleky-u. 13.) lesz megtartva folyó október hó 28-án, vasárnap délután fél 5 órakor.

A községi polgári leányiskola tanulói lelkesen készülnek megünnepelni Rákóczi hamvainak hazatérését. Már is minden tanteremben kifüggesztették s megkoszorúzták a hazafias leánykák Rákóczi arcképét s hetek óta a kurúdalok és Rákóczi induló hangjaitól visszhangzik a korona utcai szerény iskola épület. Ott fogják megtartani okt. 27-én d. e. fél 11 órakor az emlékünnepséget. Azonkívül egy szép koszorúval is tanúsítják a növendékek kegyeletüket, melyet két legjobb IV. o. tanuló ből az igazgatóból és a történet tanítójából álló küldöttség vissz Kassára, hol a küldöttség már be van jelente s az állami felsőbb leányiskolában kapott szállást és vendéglátást. A koszoru 26-án látható lesz Jelinek műkertész Bémertéri üzletének kirakatában; vörös kék szalagján e felirattal: »Nagy Rákóczi Ferencnek» A nagyváradai közs. polg. leányiskola.

Levél Belényesből.

Belényes, okt. 19.

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Belényes ma holnap európai nagyvárossá lesz. Holmi nagyobb szerű sikkasztásról ugyan még nem referálhatok, mert hát bármily nagy művészek a sikkasztók, ahol nincs, ott ők sem találnak semmit. Mi nálunk pedig pénz nincs. És éppen ezért lettünk híres várossá, hogy ezen akartak ahoz értek segíteni. Egy néhány atyafi összeállított pénzt csinálni, de Hornea uram horogra került hamarosan és így egyelőre nem jutunk Ujpest dicsőségére a hatásokkal.

A szegénységnek másik átka is beütött hozzánk a szocializmus képében. Az itt folyó szeszgyári és egyéb építkezések miatt sok idegen kőműves és asztalos munkás jött hozzánk, akik nem pihennek ám szabad idejükben, hanem valósággal lázba hozzák az itteni román és magyar népet a szociáldemokrácia ígéreteivel.

Az izgatások már annyira mentek, hogy össze tudtak hozni egy népgyűlést is az általános szavazati jog érdekében. A román intelligenciából is elmentek sokan, de nem azért, mintha a nemzetiségi párt és a szociáldemokraták között már perfekt volna a szövetség, hanem inkább kíváncsiságból. Nos hát ez rossz kíváncsiság volt, mert a szocialisták tényleg azt magyarázták ki belőle, hogy szövetség van a románság és a szociáldemokrácia között, mivel éppen a vezérek mentek el.

Egyes román urak, különösen a papok ez állítólagos szövetség miatt szörnyen fel is háborodtak. A »Tiszántul«-ban bizonyos D. V. urtól olvastam cikket, amely alaposan elbánik a szövetség gondolatával és hál' Istennek, még csak gondolatával, mert arról szó sincsen, hogy itt a szocializmus állandó gyökeret veressen. És D. V. urak aligha lesz oka egy komoly szövetség megkötése miatt legalább is úgy haragudni, mint mikor a választások idején, mint írja, reám megnehezített.

Hát kár volt, mert amit én mondtam, az igaz. Olyan programot felállítani románok számára, amelyre egyetlen magyar ajku választó sem szavazhat arcpirulás nélkül, mindig szerencsétlenség és csapás fog maradni, míg az országban a tulsuly a magyarság részén marad.

Fájdalom azonban, minálunk Belényesen a tulsuly ma holnap nem lesz sem a románságé, sem a magyarságé, hanem a — hébereké. A kormány még a liberalizmus idejében valóság-gal a földből teremtetette itt elő a zsidó kis és nagy egzisztenciákat. Amit zsidó kért, azt megkapta azonnal, mert hát — zsidó volt és tudott hozzá magát »kedvessé tenni.«

Ugy látszik azonban, hogy a jelenlegi koalíciós kormány is, különösen a kereskedelemügyi minisztérium az elődök nyomán jár, ami által rendkívül megnehezíti itten a függetlenségi párt helyzetét, illetve térfoglalásának állandóságát.

A dolog úgy áll, hogy újabb időben Belényes városából 22-en kértek italméresi engedélyt. Ezek többnyire jó forgalmu helyen áruul kereskedők, akiknek italméresi engedély nélkül valóságos lehetetlen fenntartani üzletüket. Az italmérésre pályázók között volt 19 keresztény és három héber. A 19 keresztény közül volt több olyan kereskedő, akinek önfeláldozó működése nélkül Barta Ferenc soha se lett volna minálunk képviselővé megválasztható, mert ezek üzletük elhanyagolásával is bejárták a vidéket, mint pl. Erdei Sándor és behoztak mindenkét, akit csak lehetett.

A kereskedelmi minisztérium azonban bizonyára szerencsétlen és helytelen, sőt a függetlenségi pártra nézve veszedelmes információk alapján az összes 19 keresztény pályázónak mellőzésével két hébernek adott italméresi engedélyt. Az egyiknek közvetlen a görög keleti paróchia és templom mellett, ahol szabályszerint ilyen korcsmának helye nincs és a másik hébernek pedig ettől harminc lépésnyi távolságra szintén alkalmatlan helyen. Most tehát Belényesben kilenc italmérés közül csak egy van keresztény kézben, a többi mind zsidó kézben van, most ismét két új hébert bocsátottak a szegény nép nyakára.

A keresztény kereskedő menjen Amerikába, vagy álljon be szolgának a héberekhez. Ide juttat bennünket a kormány bölcsesége.

Különbözn valóban vérlázító, amit velünk a kormány tesz. Minden templomnak közvetlen szomszédságában van korcsma, úgy hogy a korcsmai zaj különösen vásári napokon magát az istentiszteletet is zavarja. Minden paróchia mellett közvetlenül van zajos korcsma. A görög katolikus templomtól 42 lépésnyire van egy korcsma és közvetlen a püspöki palota mellett, a főgimnáziummal szemben van egy — bordélyház. A római kath. paróchia mellett közvetlen van a város legalszerűbb és legzajosabb korcsmája, úgy, hogy vasárnapokon a paróchiát zárva kell tartani a részeg csöcselék tolongása miatt. Ugy néz ki a dolog, mintha az egyházak erkölcsjavító törekvéseit a kormány szándékosan tenné gúny tárgyává.

Ez a legutóbbi italméresi engedély zsidó kézre juttatása nemcsak az érdekeltek körében keltett kínos felháborodást, hanem egyáltalában nagyon népszerűtlenné tette a függetlenségi pártot magát is, melynek az itteni zsidók egy pár kivételével mindig csak ártottak és soha nem használtak.

Ha már erkölcsökről van szó, hát legyen itt kiemelve az erkölcsiségnek és haladásnak egy új képviselője, az új román. kath. plebános Széles Elek. Vidékünkéről való, ismeri az itteni viszonyokat és a maga szerény modorával mindenkit megnyert. A hitközség bankettet rendezett tiszteletére, zártkörűt, melyen csak a hitközség térfi tagjai, a távozó Gáhr Mihály adminisztrátor és az új plebános voltak jelen.

A kedélyes és kitűnően sikerült lakomán természetesen egyik felkészöntő a másikat érte és a közönség együtt maradt sokáig. Már ez minálunk így megy. Ugy sem voltak itt a román katolikusok együtt a templomon kívül kerek husz esztendeje, ami bizony nem jó...

Rendkívül jó benyomást tett mindenkire és nagy hálára indítja az itteni katolikusokat Radu Demeter görög kath. püspöknek, mint kegyurnak azon spontán elhatározása, hogy a parochiális lakot tetőtől talpig renováltatja, ami eléggé nagy költséggel és sok munkával jár, de a régi elhagyott rozszant épületből már eddig is sikerült egy rendkívül barátságos és kedves uri lakot csinálni. A javítások, melyeken a püspök parancsára lázas sietséggel dolgoznak, e hó végével érnek véget.

Egyéb levélbe való most nem igen van. A jövő alkalommal megint regisztráljuk az addigi eseményeket.

Fogadja Szerkesztő Ur őszinte tisztelettem kifejezését, mellyel maradtam

kész szolgája

Gedeon.

UJDONSÁGOK.

* **Uj házfőnök a kapucinusoknál.** A helybeli kapucinus kolostor házfőnökét P. Stark Nikodémot a tartományi főnök Bécsbe rendelte magyar hitszónoknak, helyette pedig Váradon P. Ganzuder Izaurus, volt bécsi magyar hitszónok lett az új házfőnök. Az új guardián tegnap vette át hivatalát, P. Nikodém pedig ma utazik Bécsbe új állomási helyére.

* **Vaskoronarend egy premontrei kanonoknak.** A király dr. Kussinszky Arnold premontrei kanonoknak, a leleszi konvent perjelének az ottani országos levéltári bizottság elnökének, a tudomány és közoktatásügy, valamint a jótékonykodás terén szerzett érdemei elismeréséül a III ad osztályú vaskoronarendet adományozta. Kussinszky dr. kitüntetését a hivatalos lap tegnapi száma hozta.

* **Szacsvay Imre emlékezete.** Ma tartja meg kegyeletes ünnepélyét a Szacsvay asztaltársaság. E napon van 57-ik évfordulója annak, hogy Szacsvay Imre Nagyvárad város első népképviselője vértanu halált halt. Ez alkalomból az asztaltársaság méltó ünnepélyt tart. Már vasárnap vette tulajdonképpen kezdetét az ünnepély. Akkor ugyanis délután 3 ór kor 9 szegény gyermeket ruházott fel a társaság. Ma délelőtt 9 órakor a Szent László templomban gyász istentisztelet lesz. Az istentiszteleten jelen lesz az asztaltársaság tagjain kívül a felruházott 9 gyermek is. Este 8 órakor pedig alkalmi összejevetel lesz a Bazár vendéglőben.

* **Sikeres ügyvédi vizsgálat.** Dr. Papp Károly, a lat. szert. püsp. uradalom központi érdemes pénztárosa, a budapesti ügyvédvizsgáló bizottság előtt tegnap tette le kiváló sikerrel az ügyvédi vizsgálatot.

* **Rákóczi gyász Rodostóban.** Rodostóból írják, hogy tegnap volt a rodostói templomban az ünnepélyes gyászmise Rákócziért. Az egész templom ez alkalommal fekete-sárga posztóval volt bevonva. Barabás Béla tegnap a képviselőház ülése alatt levelet kapott Rodostóból, mely szerint Rákóczy koporsója fekete-sárga posztóval volt bevonva. Az egész képviselőház felháborodással tárgyalta ezt a magyar nemzetet ért újabb sérelmet.

* **Inzultált magyar állampolgár.** Felháborító inzultus érte Szemere Armin magyar államvasuti alkalmazottat a predeáli magyar-román határon. A predeáli határállomáson ugyanis Szemere épen a Brassó felé induló vonatra készült nagy igyekezzel felszállani, hogy le ne késsen, mikor egy román határrendőrtiszt románul rákiáltott ismételtén. Mikor aztán látta, hogy Szemere nem érti szavát, fel tartóztatva sietségben és a román határrendőr-

ségi hivatalba hurcolta egy csendőr segítségével. Itt Szeremere kérte, ereszkék szabadon, mert sürgős utja van, s a brassói vonatról nem szeretne lekésni. A rendőrtiszt azonban nem hallgatott rá, hanem avval állott elő, hogy neki a magyar kormánytól körözvénye van ellene s ennek alapján jogosan tartóztatja le. Szeremere hiába tiltakozott letartóztatása ellen, a tiszt egy magános sötét zárkába vitte, ahol kétszer brutális erővel arcul ütötte, s aztán a következő szavakkal bocsátotta el:

— Most mehetsz, magyar kutya, a magyar kutyák közé.

Szemere a tiszt brutalitása ellen nyomban szabadon bocsátása után panaszt tett a predeáli állomásfőnöknél, majd a magyar határrendőrségi hivatalba ment, ahol jegyzőkönyvet vettetett fel az ellene oly galádul elkövetett inzultus.

* **Ludvigh Gyula kitüntetése.** Ludvigh Gyulát, a magyar államvasutak elnökgazdáját ismét kitüntetés érte. Ő Felső, mint ezt a hivatalos lap tegnapi száma közli, az államtitkári címet és jelleget adományozta neki.

* **Merénylet a spanyol király ellen.** Madridból táviratozzák, hogy a spanyol király ellen újabb merényletet kíséreltek meg. Azon az uton, amelyen automobil-kirándulás után vissza kellett volna térnie, drótot húztak át. Az automobilon teljes sebességgel vágottak a drótnak — a király automobilját kivéve. A király ugyanis elmaradt a társaságtól. A drót többeket megsebesített. Azonkívül néhány revolverlövést is irányoztak a titkos merényletek az automobilonra, de kárt senkiben sem tettek.

* **A köpenicki szélhámós.** Berlinből jelentik: Köpenickben az újságok azt hirdették, hogy Pirmasben elfogták a városi pénztár kirablóját, kire a rendőrség személyleírása teljesen ráillik. A letartóztatott mindent tagad, de nem tudja bebizonyítani, hogy a rablás ideje alatt hol volt és ezért vizsgálati fogságba helyezték.

* **A kassai hadtestparancsnokság parancsa.** Ha én most haladóparti újságíró volnék, micsoda egetverő cikket kanyarítanék a koalíciós kormány leleplezésére a Magyar Szó et comp bagóizú hangján abból a száraz tényállásból, hogy a kassai hadtestparancsnokság tegnap tisztii összejevetelt tartott, amelyen megállapította, hogy mikép viselkedjenek a tisztek Rákóczi temetése napján. Eszerint a kassai tisztek a temetés napján a temetési menetben részt nem vehetnek, a menetet is csak oly helyekről nézhetik végig, melyeket a hadtestparancsnokság kijelölt. A legénységnek az nap nem szabad az utcára kimennie, hanem rendes foglalkozását végzi.

* **Helyreigazítás.** A napokban küldte szét a Katolikus Kör a premontrei főgimnáziumban folyó hó 28-án délelőtt 11 órakor tartandó Rákóczi-ünnepélyének meghívóit. A meghívóban azonban a nyomda elnézéséből sajnálatos hiba maradt. Mert a Rákóczi-indulót, mely hatásos, lüktető akkordjaival az impozánsnak ígérkező ünnepélyt berekeszteni fogja, nem a kath. *tanítóképző* — mint a meghívó hibásan közli, hanem a szent Orsolya szüzek vezetése alatt álló kath. *tanítónőképző* intézet énekkara fogja énekelni. Amiért is a kibocsátott meghívókban fennforgó ezt a hibát itt készséggel kiigazítjuk.

* **A gondatlanság áldozata.** Tegnap délután szülői gondatlanságnak lett áldozatává egy 2 és fél éves gyermek. Várház-utca 4 szám alatt lakik *Bukcs* Miksa Kovács mester, akinél tegnap nagy mosás volt. Az anya mellett a teknőre volt téve egy üvegben a zsíros-

szóda A harmadtól éves kis gyermek a zsiros-
s ódát szájához vette és megitta. Mire szülei
észre vették, már súlyos belső sérüléseket szen-
vedett. A szerencsétlen gyermeket kinos belső
sebeivel beszállították a kórházba.

* **Harc a leányvásár ellen.** Párisból
táviratozzák: A leánykereskedés elleni nemzet-
közi kongresszus megnyitását Magyarországon
képviselőiben hivatalosan megjelentek gróf Vay
Péter, dr. Vámbéry Rusztem, dr. Angyal és dr.
Szilágyi. Dr. Vay Péter gróf hatásos beszédében
ismertette az e kérdésben Magyarország részé-
ről elfoglalt álláspontot.

* **Wekerle és a külföldi diszkardok.**
Hétlőn a képviselőház ülése alatt érdekes epizód
adta elő magát a Ház folyósóján. Odabenn az ülé-
steremben éppen az iparfejlesztési törvényjavaslat
tárgyalásának folytatásába fogtak. Az ülésteremben
egy szál miniszter sincs. Wekerle a folyosón van.
Egyenruha szállítók tisztelegnek nála és jelentik,
hogy a Rákóczi ünnepségekre megérkeztek külföld-
ről a diszkardok s hogy idehaza már nem volt
idő ujakat készíteni.

— Ha nincsen, nincsen — feleli dr. Wekerle
Sándor ingerülten — de nekem külföldi kardokat
ne hozzanak be. Inkább szőlőkarókat viseljünk,
semmint idegenben készült magyar diszkardot.

A szállítók konyult fejjelel hagyták el az or-
szágházat, miután a miniszterelnök ilyen élesen
meglelkéztette őket.

* **Móré Pál gyásza.** Megdöbbenő
csapás érte a nagyváradi vidéki kir. járásbíró-
ság derék vezetőjének, Móré Pál kir. ítélő-
táblai bírónak a családját. Fia, Pál, II. éves
joghallgató tegnap délután valószínűleg pillan-
tatnyi elmezavarban késsel elvágta a nyakát.
A szerencsétlen ifju még tegnap kisenvedett.
A gyászoló család iránt városszerte megnyilat-
kozott a részvétel.

* **Jóváhagyott gyámpénztári szám-
adás.** Már régebben fel lett küldve az 1905
városi gyámpénztári mérleg a belügyminiszter-
hez jóváhagyás végett. A mérleg tegnap érke-
zett meg a városhoz jóváhagyva. A miniszter
semmi észrevételt nem tett a mérlegre vonat-
kozólag.

* **Az osztálysorsjáték** utolsó hu-
zásán a következő számokat húzták ki nyere-
ménnyel:

100.000 koronát és a 600.000 koronás ju-
talmat nyerte a 82786. szám.

5000 koronát nyert: 76928.

2000 koronát nyertek: 52276 60395 76869
83115 86553 88413 111934 121023.

1000 koronát nyertek: 17168 32175 34546
567413 116483.

500 koronát nyertek: 12019 16929 23030
43861 78986 82041 91650 97986 107809
113612 115423.

A többi kihuzott számok 200 koronát
nyertek.

* **Találtatott.** A tegnapi napon a város
területén bitangásban találtatott egy tehén.
Ha igazolt tulajdonosa a rendőrkapitányi hi-
vatalnál 8 nap alatt nem jelentkezik, a tehén
nyilvános árverésen el fog adatni.

* **Lukács Aladár fehérnemű speci-
alista** első rangú kalap uri divat és fehér-
nemű különlegesség üzlete Fő-utca, az orsolya
apácák új bérpalotájában f. hó végével nyílik
meg, a mely üzlet bizonyára méltó feltűnést
fog kelteni minden körben.

* Saját érdekében kérünk mindenkit, hogy
tekintse meg **Háasz Manó N.** Várad Zöldfa-
utcai üzletét, ahová most megérkeztek az őszi
ujdonságok s sehol oly nagy raktár nincs s az
árak olcsósága mindenkit felül mul, mert volt
alkalmunk meggyőződni, hogy más helyt csak
hirdetik, hogy olcsó, míg önálló valóban olcsón
lesz árulva.

TÁVIRATOK.

A főrendiház ülése.

Budapest, okt. 23. (Saját tud. táv.)
A főrendiház öt órakor ülést tartott, melyen a
Rákóczi-javaslatot tárgyalta s általánosságban
elfogadta. A törvényjavaslat befejezésénél báró
Podmaniczky Géza felszólalt, hogy nincs meg-
jelölve, hogy mikor határozta el magát a ki-
rály arra, hogy a javaslatot a ház elé terjesz-
sék. Módosítást kíván, hogy irassék be:
1904. ápr. 16-án.

Wekerle megjegyzi erre, hogy nem arról
van szó, hogy a király mikor határozta
el magát, hanem hogy egy nagylelkű
fejedelmi ténye törvényben kifejeztessék. Leg-
igazabb emléket fogja képezni ennek a tárgya-
lásnak az, ha dátumot nem kutatva általános-
ságban elfogadják. (Felkiáltások: Elfogadjuk!)

Elnök kijelenti egyhangulagi elfogadását
a törvényjavaslatnak.

Goluchovszky utóda.

Bécs, október 23. Báró Aehrenthal
az egyetlen jelölt a külügyministerségre.
A pétervári nagykövet mai kihallgatása
után hosszasan tanácskozott Goluchowszki-
val. Báró Aehrenthal holnap ismét kihall-
gatásra megy a királyhoz. Ekkor lesz a
döntés. A király ma Aehrenthal után
Pitreichot, báró Buriánt és gróf Zichyt
fogadta.

Aehrenthal a királynál.

Budapest, okt. 23. (Saját tud. táv.)
Bécsből jelentik: A király ma délelőtt
másfél órai kihallgatáson fogadta Aehrenthal
bárót. A hosszú kihallgatásból azt kö-
vetkeztetik, hogy Aehrenthal lesz Golu-
chowszky utóda s hogy ennek követke-
zőben minden más kombináció tárgya-
lan. Aehrenthal kihallgatása után sokáig
tanácskozott a kabinetiroda főnökével.

A francia kabinet.

Páris, október 23. A legutóbbi jelentések
szerint a kormány ma a következőképpen fog
megalakulni: Clémenceau miniszterelnökség és
belügy, Guyot Dessaigne igazságügy, Briand
közoktatásügy, Millerand külügy, Picquart had-
ügy, Thomson tengerésügy, Caillaux pénzügy,
Barthou közmunkaügy, Domergue kereskedelem,
Ruau kereskedelemügy, Pichon gyarmatügy,
Viviani munkásügy.

IRODALOM.

Ismét egy Rákóczi füzet. Iskolai Rá-
kóczi-ünnepélyek tartását rendelte el Apponyi
gróf, vallás és közoktatásügyi miniszter, ugyan-
ezt tette a püspöki kar és országsszerte meg-
indultak a készülődések ezen ünnepélynek mi-
nél fényesebb megtartására. Ezen iskolai ünne-
pély alkalmából Benedek Elek tartalmas, szép
Emlékfüzetet állított össze, mely kiválóan alkal-
mas arra, hogy a tanuló ifjuság közt terjesz-
tessék. A füzetet gyönyörű képek díszítik; Rá-
kóczi-dalokat, ifjúsági beszédek (imádság), Rá-
kóczi életrajzát, költeményeket, stb. tartalmaz.
A tanítóság bizonyára gondoskodni fog róla,
hogy ez a füzet a gyermekek körében nagy-
ban elterjedjen. A díszes kiállítású füzet ára
csak 20 fillér.

A Religio 26-ik száma a következő ma-
gyar tartalommal jelent meg: Három levél. III.
Platz Bonifác dr.-tól. — Keresztény és modern

morál az építkezésben. Demkó György dr.-tól.
— II. Rákóczy Ferenc. V. — Regény és the-
ologia. IV, Szilvek Lajos dr.-tól. — Egy kép a
mai társaságból Miles-től. — Egyházi világ-
krónika — y — la-tól. Irodalom: Kosutány egy-
házjoga. V. — Tomcsényi: Attika kereske-
delme. — Eszmecsere Szemecz Emillel. —
Telefon. — Szerkesztőség és kiadóhivatal Bu-
dapest, IX. ker. Ferenc-körút 39.

TANÜGY.

Beiratások az ipariiskolába. Az ipari-
kola téli tanfolyamának beiratásai folyó évi
október hó 26—31-ig eszközöltetnek s a tari-
tás november 15-én veszi kezdetét. Felhívtnak
a t. építő iparral foglalkozó mester urak, hogy
tanulóikat a jelzett idő alatt mulhatatlanul be-
irassák, mert ellenkező esetben a mulasztók
az ipartörvény megfelelő §-a értelmében 40—400
koronáig terjedő pénzbírsággal büntetnek.
A beiratások mindennap délelőtt 11—12-ig,
délután 4—6-ig tartanak az ipariiskola helyi
ségében (n. Piac tér közs. polg. iskola.) Nagy-
várad, 1906. évi október hó 23-án. — Az ipari-
iskola igazgatósága.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Szerda: Vig özvegy.
Csütörtök: Baccarat.
Péntek: Vig özvegy.
Szombat: Rákóczi fia (először.)
Vasárnap: Rákóczi fia (másodszor.)
Hétfő: Rákóczi fia (harmadszor.)

A Vig özvegy. Lehár nagy sikert ara-
tott operettje tölti be — a csütörtöki estét le-
számítva — a színház egész heti műsorát. A
vonzó ujdonság estéről-estére zsufolt ház előtt
kerül színre s előreláthatólag sokáig kedvelt
műsordarabja marad a Szigligeti színháznak.

Rákóczi fia. Rákosi Viktornek ily című
drámáját mutatja be a Szigligeti-színház októ-
ber 27-én, II. Rákóczi Ferenc hamvainak haza-
szállítása alkalmából, a nagy fejedelem emléke-
zetére. A darab iránti érdeklődést fokozza az a
körülmény, hogy eddig magyar színpadon nem
adták s a budapesti Vig-színházban is azon a
napon lesz a premierje, amikor a nagyváradi
közönségnek bemutatják. A színház szereplő
és műszaki személyzetét állandóan foglalkoz-
tatják az előadás előkészületei. A szombati
bemutató alkalmával a női főszerepet E. Ko-
vács Mariska, a férfi főszerepet pedig Tóth
Elek játssza. De részt vesz az előadásban a
a színháznak csaknem egész személyzete. Mege-
lőzi a Rákóczi fia előadását Krüger Aladár dr.
és Beleznay Antal melodramája, Rákóczi vissza-
tér címmel.

KÖZGAZDASÁG.

A nagyváradi országos vásárok. A
nagyváradi rendőrkapitányi hivatal most álli-
totta össze az 1907—1916. évig terjedő évek-
ben tartandó országos vásárok kimutatását. A
kimutatást a városi tanácsnak mutatta be teg-
nap a főkapitány jóváhagyás végett.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1906. évi október 1-től.

Nagyvárad—Budapest										Nagyvárad—Kolozsvár										Püspök-Ladány—Debrecen—Ermihályfalva									
	Gy. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.										
Nagyvárad ind.	4 15	2 38	8 45	11 26	11 09	2 30	Nagyvárad ind.	2 18	2 06	4 10	12 41	7 14	Püspök-Ladány ind.	11 20	5 50	1 24	4 00	2 24	6 05										
B.-Püspöki	—	—	8 52	11 34	11 19	2 44	V. Velence	2 26	2 31	4 17	12 48	—	Debrecen	12 27	6 51	2 50	5 10	3 56	6 45										
Bors	—	—	—	11 54	11 26	2 54	F.-Vásárhely	—	—	4 18	12 50	—	Ermihályfalva	1 08	7 57	3 47	6 08	4 58	—										
M.-Keresztes	—	—	—	12 05	11 39	3 18	M.-Telegd	2 51	3 04	4 50	1 22	7 31																	
M.-Petert	—	—	—	12 17	11 51	3 28	Bors	3 05	3 23	5 08	1 43	7 44																	
B.-Ujfalva	4 52	3 18	9 21	12 29	12 05	4 04	Rév	3 26	3 50	5 33	2 11	8 05																	
Sáp	—	—	—	12 47	12 25	4 34	Brátka	—	4 14	5 06	2 37	—	Ermihályfalva ind.	10 43	6 09	8 02	3 14	5 15	9 14										
Baránd	—	—	—	1 01	12 41	4 36	Bors	—	4 36	6 17	2 58	—	Debrecen	12 07	6 26	8 57	4 16	8 10	10 31										
P.-Ladány	5 39	4 03	10 01	1 45	1 19	6 51	Bors	4 16	5 02	6 42	3 23	8 51	P.-Ladány	1 17	—	9 44	5 03	0 35	11 29										
Szolnok	7 32	5 39	11 38	3 49	3 44	—	Hunyad	4 52	5 49	7 23	4 03	9 21																	
Nagy-Káta	8 27	6 34	12 36	5 05	5 10	—	Kolozsvár	5 51	6 59	8 37	5 15	10 18																	
B.-Pest	9 35	7 50	1 50	6 40	7 10	—																							
Budapest—Nagyvárad										Kolozsvár—Nagyvárad										Ermihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány									
	Gy. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.										
Budapest ind.	9 15	2 35	7 25	5 45	9 00	—	Kolozsvár ind.	11 10	7 13	6 05	5 23	12 59																	
Nagy-Káta	10 20	3 20	—	7 54	10 41	—	B.-Hunyad	12 23	8 47	8 04	—	—																	
Szolnok	11 19	4 15	9 37	9 27	11 52	—	Bors	12 55	9 23	8 51	—	—																	
P.-Ladány	12 55	5 45	11 13	11 53	2 09	6 00	Bors	—	9 38	9 06	—	—																	
Baránd	—	—	—	12 07	2 21	5 11	Brátka	—	9 53	9 23	—	—																	
Sáp	—	—	—	12 24	2 35	5 32	Rév	1 37	10 10	9 42	—	3 24																	
B.-Ujfalva	1 33	6 19	11 46	12 46	2 53	6 01	Bors	1 50	10 27	9 59	—	3 34	Szeghalom ind.	10 20	5 50	1 24	4 00	2 24	6 05										
M.-Petert	—	—	—	1 00	3 05	6 18	M.-Telegd	2 03	10 11	10 13	—	3 45	Püzes-Gyarmat	10 45	6 17	2 50	5 10	3 56	6 45										
M.-Keresztes	—	—	—	12 05	1 14	3 16	F.-Vásárhely	2 26	10 58	10 30	—	—	B.-N.-Bajom	11 43	7 15	3 47	6 08	4 58	—										
Bors	—	—	—	1 28	3 28	6 53	V. Velence	2 41	11 07	10 39	—	—	B.-Udvari	11 58	7 30	3 47	6 08	4 58	—										
B.-Püspöki	—	—	—	1 46	3 34	7 05	Nagyváradra	2 32	11 13	10 37	8 23	4 03	Szeghalom	12 09	7 41	3 47	6 08	4 58	—										
Nagyvárad	2 11	7 07	12 26	1 48	3 44	7 53							P.-Ladány	1 00	8 32	3 47	6 08	4 58	—										
Nagyvárad—Szeged										Szeged—Nagyvárad										Nagyvárad—Arad									
	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.				Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.										
Nagyvárad ind.	6 02	10 20	4 45	7 40	Szeged ind.	2 44	3 20	10 52	7 20	N.-Várad ind.	6 02	10 20	4 45	7 10	Arad ind.	4 16	5 10	11 25	9 10										
Ósi	6 12	10 30	4 56	7 20	H.-M.-Vásárhely	3 31	4 28	11 34	8 31	Ósi	6 12	10 30	4 56	7 20	Kőtegyháza	5 00	6 14	12 34	10 10										
Less	6 29	10 48	5 15	7 44	Oroszháza	4 19	5 41	12 22	9 58	Less	6 29	10 48	5 15	7 44	Csaba	5 48	6 56	1 38	4 10										
Cséffa	6 44	11 03	5 34	8 09	B.-Csaba	5 48	6 56	1 38	4 50	Cséffa	6 44	11 03	5 15	7 44	Gyula	6 10	7 19	2 02	5 10										
Szalonta	7 08	11 26	6 02	8 53	Gyula	6 12	7 19	2 02	5 26	Szalonta	7 08	11 26	6 02	8 53	Sarkad	6 33	7 40	2 22	5 10										
Kőtegyán	7 28	11 44	6 24	9 22	Sarkad	6 33	7 40	2 22	5 54	Kőtegyán	7 28	11 44	6 24	9 22	Kőtegyán	6 43	7 51	2 32	6 10										
Sarkad	7 39	11 54	6 33	9 38	Kőtegyán	6 43	7 51	2 22	6 11	Sarkad	7 39	11 54	6 33	9 38	Szalonta	7 08	8 20	2 57	7 10										
Gyula	7 59	12 18	6 57	10 09	Szalonta	7 08	8 20	2 57	7 02	Gyula	7 59	12 00	6 57	10 09	Cséffa	7 26	8 40	3 15	7 10										
Békés-Csaba	8 25	1 44	7 41	4 49	Cséffa	7 26	8 40	3 15	7 31	Békés-Csaba	8 25	1 44	7 41	4 49	Less	7 43	9 02	3 23	7 10										
Oroszháza	9 15	2 40	8 59	5 50	Less	7 43	9 02	3 33	7 56	Oroszháza	9 15	2 40	8 59	5 50	Ósi	7 59	9 19	3 49	8 10										
H.-M.-Vásárhely	10 00	3 27	10 02	7 00	Ósi	7 59	9 16	3 49	8 16	H.-M.-Vásárhely	10 00	3 27	10 02	7 00	N.-Várad	8 10	9 30	4 00	8 10										
Szeged	10 45	4 02	10 55	7 55	Nagyvárad	8 10	9 30	4 00	8 31	Szeged	10 45	4 02	10 55	7 55	Arad	12 12	3 29	9 00	6 05										
Székelyhid—Margitta—Sz.-Somlyó.										Sz.-Somlyó—Margitta—Székelyhid.										Nagyvárad—Ermihályfalva.									
	V. v.	Sz. v.						Sz. v.	V. v.				V. v.	Sz. v.				Sz. v.	V. v.										
Székelyhid ind.	9 46	6 40	Szil.-Somlyó ind.	3 18	1 29	Nagyvárad ind.	6 44	4 25	Ermihályfalva ind.	6 14	5 20																		
A.-Keresztur	10 30	7 22	Sz.-Nagyfalu	4 1	2 18	B.-Püspöki	7 10	5 40	Erselind	6 40	6 48																		
V.-Ábrány	10 44	7 35	Ipp	4 1	2 18	Bihar	7 10	5 40	Székelyhid	7 08	6 48																		
Moros-Petri	10 55	7 45	Széplak	4 35	5 55	Papamási	8 03	5 24	Nagykánya	7 20	7 02																		
Margitta	11 40	8 04	Bályok	4 47	3 08	Gyapoly	8 19	5 37	B.-Diószeg	7 33	7 22																		
Felső-Ábrány	11 54	8 17	Száldobágy	5 01	3 24	Nagykánya	8 44	5 53	Gyapoly	7 48	7 40																		
Száldobágy	12 19	8 37	Felső-Ábrány	5 19	3 44	Nagykánya	8 57	6 05	Papamási	8 09	8 08																		
Bályok	12 37	8 50	Margitta	5 38	4 22	Székelyhid	9 33	6 28	Bihar	8 27	8 33																		
Széplak	1 00	9 12	Monos-Petri	5 48	4 38	Erselind	9 59	6 49	B.-Püspöki	8 52	8 58																		
Ipp	1 30	9 40	V.-Ábrány	5 58	4 44	Ermihályfalva	10 31	7 19	Nagyvárad	9 06	9 15																		
Sz.-Nagyfalu	1 54	9 59	A.-Keresztur	6 17	4 58																								
Szil.-Somlyó	2 18	10 22	Székelyhid	6 50	5 39																								
Nagyvárad—Gyoma.										Gyoma—Nagyvárad.										Veszto—Kőtegyán—Hollód.									
	V. v.	Sz. v.						V. v.	Sz. v.				V. v.	Sz. v.				Sz. v.	V. v.										
Nagyvárad ind.	5 47	1 30	Gyoma ind.	3 40	2 30	Veszto ind.	4 45	5 10	Hollód ind.	4 35	11 10																		
Ósi	6 07	1 44	Déva-Ványa	4 37	3 20	Ókány	5 07	5 28	Mocsár-Gyanta																				

Üzlet áthelyezés!

A már 18 év óta fennálló óra — ékszer és látványüzlet, óra javító műhelyem a »Fekete Sas« szálloda épületének lebontása folytán

Fő-utca, Orsolya-zárda épületébe

(Kiss Dávid dohány tőzsdéje során.) Sebő Imre könyvkereskedésével szembe helyeztem át, s azt

SZILÁGYI GÉZA és TÁRSA

örvényszékieleg bejegyzett cég alatt folytatom. Kitűnő minőségű diák, katona és vasutas órák jótállással.

A n. é. közönség szíves bizalmát továbbra is kéri kiváló tisztelettel

Szilágyi Géza

órász. Fő-utca.

Telefon 630 szám.

É r t e s í t é s.

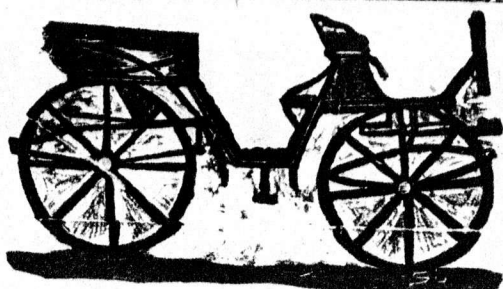
Alólirott pénzüintézetek ügyfeleik tudomására hozzák, hogy f. hó 27-én szombaton d. e. a **Rákóczy-ünnep** alkalmával üzlethelyiségeiket **11—12 óra között zárva tartják.**

Nagyvárad, 1905 október 23.

Általános takptár, Biharmegyei ker. ipar és termény hitelbank, Biharmegyei takarékpénztár, Bihoreana takarékszövetkezet, Gazdasági és iparbank, Kereskedők és iparosok takarékpénztára, Központi takarékpénztár, Leszámitoló és jelzálogbank, Magy. Ált. hitelbank nagyvárad fiókja, Nagyvárad hitelbank, Nagyvárad népbank, Nagyvárad takarékpénztár, Polgári takarékpénztár, Réti takarékpénztár.

Eladó ház.

Olasziban a Lukács György-utca sarkán levő 1-ső számú, három utcára néző sarokház, hol ma szálloda és vendéglő van, tehermentesen szabad kézből eladó. Bővebbet Kiadóhivatalban.

Villanyerőre berendezett n.-várad KOCSIGYÁR!

Hogy Biharvármegye gazdálkodásának kocsis szükségletét kielégíthessük, gyárunkat

villanyerőre

rendeztük be s így azon helyzetbe jutottunk hogy képesek vagyunk a legnagyobb megrendeléseket a legrövidebb idő alatt teljesíteni.

Raktárunk megtekintését új kocsikból a nagyközönség figyelmébe ajánljuk mindennap reggel 7-től d. u. 6-ig.

Nagyvásár alkalmával a kocsikiállítást Szilágyi Dezső-utca rendezzük.

Állandó raktárt tartunk u. m. fedeles, fedeletlen, üveges landauer, landonet, Esterházi, bordás, paszket, kucsir, női hajtó charaban és sandlauder kocsikból.

Milyen fék 12 óra alatt szereltetik.

Mint a gumi kerekek helybeli képviselője, azokat részletfizetésre szállítjuk és a tőlünk beszerzett gumikerekek javítását díjmentesen eszközöljük.

Elvállalunk ezenkívül mindenféle javításokat u. m. kovács, kerékgyártó, szatler, fényező munkát a leggyorsabban elkészítve.

Mindenféle kocsikellékek u. m. lámpa, szivacs, szarvasbőr, nicklirozott rudvasalás gyári árban kaphatók.

Régi kocsikat javítunk s egész újra is kicserélünk.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, vagyunk tisztelettel

VADÁSZ TESTVÉREK,

kocsigyárosok, Szilágyi Dezső-utca. Telefon sz. 445.

Ugy vidéki, mint helybeli leválmegrendelésekre személyesen jelenünk meg. Árjegyzéket kívánja és bérmentve küldünk.

Ingyen
1737

**Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénzünköt idegenbe
hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményű**

BÚTOROKAT

gyári árban kezeség mellett a

Magyar Műbútorgyár Részvénytársaságnál

NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalata.

Kívánatra tervek és költségvetések - Telefon 421 szám.

AMERIKAI ÁRUHÁZ

Nagyvárad, Olaszi, Fő-u. Bazár épület.

Nagyvárad legnagyobb áruháza.

Mindenki kellemesen van meglepve, annak a gyönyörű nagy raktárnak a szemlélésében, melynek tulnyomó része most érkezett s **őszi újdonságokban** igazán első helyen áll. — Ugyszint minden diszitési és hozzá való czikkeken mesés nagy raktár van.

Olcsó árak tekintetében pedig felülmúlhatatlan.

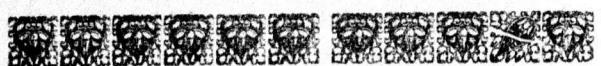
Réti Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Nagy-Váradon.

Lebonyolít mindenféle bankügyletet, u. m. **váltókölcst** nyújt, jelzálog-kölcst ad kamatokra betéteket elfogad: könyvre, 5- % mellett és folyószámlára, valamint folyószámlakölcst nyújt.

Konvertál kölcst előnyös kamattal mellett, előleget nyújt érték-papírokra, kézi zálogokra stb.

Az intézet **Szaniszló-u. 61. sz.** alatt Uri és helyisége Szaniszló-u. sarkán Grósz Sándor házában van.

Egy-két jó családból való,
2—3 középiskolát végzett fiu
fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

Hirdetmény!

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság 1906 október 14-én tartott rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy a társaság részvénytőkéjét 2500 darab új 200 koronájú n. é. részvény kibocsátása által 500000 koronáról

egy millió koronára

emeli fel.

Ezen új 2500 darab részvény átvételére a régi részvényesek elővételi joggal bírnak a következő feltételek mellett:

1. Az új kibocsátású részvények 210 korona vételárban bocsátatnak ki, melyből 200 korona az alaptőkéhez, 10 korona a rendes tartalékalaphoz csatoltatik.

2. Minden régi részvény birtokosának egy új részvény átvételére van joga. Tartozik azonban a 210 korona vételáron felül darabonként 2 koronát bélyeg- és kiállítási-díj címén megfizetni.

3. Az elővételi jog gyakorlásának záró határideje 1906. október 31. Az ezen határidőben elővételi jogot gyakorolt régi részvénybirtokosok tartoznak

a részvény lebélyegzése alkalmával darabonként . . . 40 koronát,

és kiállítási díj fejében 2 »

1906. november 15-ig 85 »

1906. december 1-ig 85 »

az intézet pénztáránál készpénzben kifizetni, mely összegek után a befizetés napjától 1906. december 31-ig 5 százalékos kamattal térítetik meg.

Az új részvények 1907. január 1-től kezdve az üzleti haszonban részesülnek.

Felkérjük ennél fogva mindazon t. részvényeseket, kik a kibocsátandó új részvényekre az elővételi jogot gyakorolni óhajtják, hogy részvényeiket a fent kitűzött záróhatáridőig, vagyis **1906. október 31-ig** az intézet pénztáránál lebélyegzés végett bemutatassák és a fizetendő összeg első részletét teljesítsék, mivel ezen határidő letelte után az elővételi jog nem gyakorolható.

Nagyvárad, 1906. október 15.

Polgári Takarékpénztár részvénytársaság
igazgatósága.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
bábi meghívók,
táncrendek, etlapok,
napárak,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.